

Föreläsningsserie:

Fotografihistorier

Fotografi och bildbruk i Sverige 1839 till idag

Program HT22-VT23

Foto: Tuuja Lindström/Link Image

FOTOSKOLAN STHLM

DÅR VISIONER BLIR TILL VERKLIGHET

Föreläsningsserie: Fotografihistorier.

Fotografi och bildbruk i Sverige 1839 till idag på Zoom HT22-VT23

Nu finns en ny historisk översikt över fotografins historia i Sverige. Boken **Fotografihistorier** som den här föreläsningsserien baserar sig på består av 32 kortare och längre artiklar författade av 16 olika skribenter som spänner från det tidiga 1800-talets första fotografiska experiment till dagens digitala gränssnitt.

Fotografier har ända sedan 1800-talets början används parallellt på en mängd olika sätt. Samtidigt finns det i varje tidsperiod vissa emblematiske användningsområden. Under 1800-talets andra hälft användes till exempel fotografi i en mängd nya vetenskaper där kameran blev det objektiva mätinstrument man sökte. Samtidigt blev fotografi för första gången en massproducerad vara när porträtt av kungligheter och andra kändisar översvämde Europa från 1860-talet och framåt. Under det tidiga 1900-talet blev fotografi en uttalad konstform och ett par decennier in på 1900-talet började fotografi användas på allvar i nyhetsrapportering, mode- och reklam. Sådana periodiska förskjutningar med olika så att säga fotografiska brännpunkter är den ordnande principen för boken liksom föreläsningsserien.

Alla dessa historiska skeenden är lika mycket en effekt av tekniska landvinningar som ekonomiska, samhälleliga

och ideologiska sammanhang och den här föreläsningsserien inkluderar inte bara ett brett urval av fotografer och bildtyper utan även de olika aktörer och institutioner som format fotografins historier i Sverige.

Bokens och föreläsningsseriens rubrik avspeglar fotohistoriens pluralism. Det finns inte en fotohistoria i bestämd form utan flera parallella historier. Bokens titel betonar också att bakom varje bild finns en historia - om tekniker, fotografer, bildpraktiker och olika tiders uppfattningar om vad en bild är.

Föreläsningarna äger rum på Zoom,

<https://folkuniversitetet-se.zoom.us/j/98876533593>.

Vissa föreläsningar kommer även att ske på plats i Stockholm och Göteborg. Mer info via www.fotoskolansthlm.se

Föreläsningsserien är framtagen i samarbete mellan Anna Näslund Dahlgren, bokens redaktör och Mikael Cronwall, Fotoskolan STHLM. Föreläsningarna arrangeras av Fotoskolan STHLM med generöst stöd av Folkuniversitetsföreningen och medverkan av Centrum för Fotografi - CFF.

Höstterminen 2022

1. Om fotohistoriebeskrivning del 1. 6/9 kl 18-19

Fotohistoriebeskrivning i Sverige. När startar fotografins historia i Sverige och varför är det mer relevant att tala om fotohistorier i plural. Vilken relation har fotografien i Sverige till det internationella fotofältet?

Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstavetenskap vid Stockholms universitet.

2. Om fotohistoriebeskrivning del 2. 7/9 kl 18-19

Vem skriver historia? Hur och var har fotohistoriebeskrivningen i Sverige kommit till? Vilka har varit de centrala rösterna och varför? Hur kan man som nutida betraktare tänka kring fotohistoriens skrivna och oskrivna historia?

Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstavetenskap vid Stockholms universitet.

3. Utforskandet av det observerbara. 20/9 kl 18-19

År 1839 brukar användas som ett märkesår för fotografins födelse men faktum är att både kameror och ett fotografiskt sätt att avbilda världen fanns långt före dess.

Föreläsare: Marta Edling, professor i konstavetenskap vid Södertörns högskola och docent vid Uppsala universitet.

4. De första fotografierna. 27/9 kl 18-19

Om introduktionen och spridningen av fotografien i Sverige på 1840/50-talen.

Föreläsare: Björn Axel Johansson, fotohistorisk författare och rådgivare på Svenska Fotografers Förbund med bakgrund som journalist, dokumentärfilmare och pedagog.

5. Fotografiska porträtt – de första femtio åren. 4/10 kl 18-19

Porträtt var en av de största användningarna av fotografi på 1800-talet och det konkurrerade ut porträttmåleriet och framför allt miniatyrmåleriet. Föreläsningen handlar om porträttkonventioner och porträttbruk mellan 1840 och 1900.

Föreläsare: Solfrid Söderlind, professor i museologi med inriktning på konst vid Institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet.

Foto: Tuija Lindström/Link Image

Foto: Walter Hirsch/Link Image

6. Kameran som övervaknings- och kartläggningsinstrument. 18/10 kl 18-19

Kameran var inledningsvis ett mätinstrument med vilken världen kunde kartläggas och övervakas. Som ett stråk genom fotografins historia går det övervakande kameraögat, från 1800-talets kartografiska övningar till samtidens övervakningsteknologi.

Föreläsare: Louise Wolthers, fil.dr. i konsthistoria och forskningsledare och curator vid Hasselbladstiftelsen.

7. Med kameran i Arktis. 25/10 kl 18-19

Om de första svenska Polarexpeditionerna där kameran fanns med som verktyg och hur dessa 150 år gamla bilder kan bidra till vår tids klimatdebatt.

Föreläsare: Tyrone Martinsson, professor i fotografi vid HDK/Valand, Göteborgs universitet.

8. På kamerajakt i svensk natur: fotografi och naturskydd under 1900-talet. 8/11 kl 18-19

Genren djurfotografi ansågs inledningsvis vara ett humant alternativ till jakt. Natur- och djurfotografi är ett stort fält inom framför allt amatörkretsar medan dessa fotografier och bilder har varit i stort sett okända i fotohistorieskrivningen.

Föreläsare: Cecilia Strandroth, fil. dr. i konstvetenskap och lektor i bildproduktion vid Högskolan Dalarna.

9. Piktorialism - straight photography. 15/11 kl 18-19

Om de två konstnärliga stilarna inom fotografi som växer fram i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.

Föreläsare: Anna Tellgren, fil. dr och intendent för fotografi vid Moderna Museet.

10. Fotoalbum. 22/11 kl 18-19

Fotoalbum uppstod kring 1800-talets mitt för att samla och ordna de allt större samlingarna av porträtt och vyer som människor samlade. Albumet kan ses som ett medium och föregångare till vår tids sociala medier, men också 1900-talets massmedier.

Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet.

11. Amatörfotografi. 29/11 kl 18-19

På 1880-talet lanserar Kodak sin första amatörkamera, Brownie 1, som var enkel att hantera. 'You press the button we do the rest' var företagets slogan. Skillnaden mellan en amatör och professionell fotograf var dock en helt annan på 1800-talet än på 1900-talet, den period när amatörfotografin slog igenom på allvar.

Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet.

Vårterminen 2023

12. Ögats kris. Fotografi i vetenskap. 17/1 2023 kl 18-19

Om hur fotografi har använts i vetenskapliga praktiker, inom medicin, antropologi, fysik osv sedan 1800-talets mitt och fram till idag.

Föreläsare: Solveig Jülich, professor i idé- och lärdoms historia vid Uppsala universitet.

13. Från pressfotografi till bildjournalistik. 24/1 kl 18-19

Om hur fotografi använts i dagspress och journalistik från 1900-talets början och fram till idag.

Föreläsare: Maria Nilsson, lektor i journalistik vid Stockholms universitet, disputerad vid University of Iowa, USA.

14. Fotografi på modet. Fotografi, reklam, mode och tryckta medier. 31/1 kl 18-19

Mode- och reklamfotografi växer fram som nya genrer och som en effekt av den framväxande veckopressen och bildtidningar efter sekelskiftet 1900. Presentation av några av Sveriges mer eller mindre okända modedefotografer.
Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet.

15. Fotomontage och kollage. 7/2 kl 18-19

På 1990-talet och framåt blev det populärt att "photoshopa" bilder, dvs klippa och klistra ihop fotografiska bildelement till mer eller mindre osannolika bilder. Montagetekniken är dock lika gammal som pappersfotografen (dvs 1850-talet) och har använts flitigt i så olika sammanhang som Dadaistisk konst, karikatyrer och reklam.

Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet.

16. Den nya bildsynen. 14/2 kl 18-19

Om den nya bildsyn som växte fram i Sverige på 1950-talet med gruppen Tio-fotografer.

Föreläsare: Anna Tellgren, fil. dr och intendent för fotografi vid Moderna Museet.

17. Lennart Nilsson. 21/2 kl 18-19

Om Lennart Nilsson och hans bana som fotograf, från självlärd amatör, till pressfotograf och medicinsk fotograf.

Föreläsare: Solveig Jülich, professor i idé- och lärdoms historia vid Uppsala universitet.

18. Museifotografi. 7/3 kl 18-19

Om hur fotografi har använts av museer för att dokumentera föremålssamlingarna och den svenska verkligheten. Idag är museifotografer en allt mer decimerad yrkesgrupp men historiskt har museernas samlingar och dokumentationsprojekt spelat en viktig roll för fotohistorieskrivningen. I Sverige finns inget fotografiskt museum men många museer med fotografiska samlingar.

Föreläsare: Pelle Snickars, professor i digitala kulturer vid Lunds universitet.

19. Den svenska dokumentärfotografins guldålder och fotokonstens genombrott. 14/3 kl 18-19

Om brotten mellan 1970- och 1980-talet när fotografins dokumentära funktion hade sin höjdpunkt och hur så småningom ett postmodernt förhållningssätt till fotografi etablerades i Sverige.

Föreläsare: Niclas Östlind, fil. dr. i fotografi, curator, forskare och universitetslektor vid HDK/Valand Göteborgs universitet.

20. Genombrottet – om hur fotografen blev konst del 1. 21/3 kl 18-19

På 1970-talet träder fotografen på allvar in på konstfältet internationellt men i Sverige dröjer det till 1990-talet. Vilka var de drivande institutionerna och personerna när fotografi börjar räknas som konst i Sverige?

Föreläsare: Niclas Östlind, fil. dr. i fotografi, curator, forskare och universitetslektor vid HDK/Valand Göteborgs universitet.

21. Genombrottet – om hur fotografen blev konst del 2. 28/3 kl 18-19.

Under 1990-talet upplevde det svenska fotofältet ett uppsving och flera svenska konstnärer som arbetade med så kallad fotobaserad konst fick ett internationellt genomslag. Om de viktiga utställningarna och tidstypiska bilderna.

Föreläsare: Niclas Östlind, fil. dr. i fotografi, curator, forskare och universitetslektor vid HDK/Valand Göteborgs universitet.

22. Fotografen blir digital del 1. 4/4 kl 18-19

Om fotografens digitalisering i ett historiskt perspektiv. Del ett handlar om 1980-90-talet och den första vågen av digitalisering som handlade om att professionella fotografer gick över till digitala kameror. Debatten handlade om bildkvalitet och fotografens trovärdighet.

Föreläsare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet.

23. Fotografen blir digital del 2. 18/4 kl 18-19

Om fotografens digitalisering i ett historiskt perspektiv. Del två handlar om perioden 2000 till idag när den digitala fototekniken når den stora allmänheten via smartphones och sociala medier. De stora frågorna var inte längre bildens trovärdighet utan hur bilder cirkulerar och vem som äger och har kontroll över bildflödena.

Föreläsare: Karin Wagner, professor i konst- och bildvetenskap vid Göteborgs universitet.

24. Avslutande samtal och paneldiskussion. 25/4 kl 18-19.30

Föreläsningsserien avslutas med ett sammanfattande samtal och en paneldiskussion kring föreläsningsserien, fotohistoria och fotohistorisk forskning. Evenemanget beräknas genomföras fysiskt i Stockholm och kommer även att ges på Zoom.

Deltagare: Anna Näslund Dahlgren, professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet, Niclas Östlind, fil. dr. i fotografi och universitetslektor vid HDK-Valand Göteborgs universitet, Anna Tellgren, fil. dr och intendent för fotografi vid Moderna Museet och Marta Edling, professor i konstvetenskap vid Södertörns högskola och docent vid Uppsala universitet.

Med förbehåll för ändringar i programmet. Du hittar det aktuella föreläsningssprogrammet på www.fotoskolansthlm.se

FOTOSKOLAN STHLM
DÄR VISIONER BLIR TILL VERKLIGHET

Fotoskolan STHLM är Sveriges största yrkesutbildare inom de fotografiska yrkesrollerna. Med två yrkeshögskoleutbildningar; Kommersiell Fotograf och Bildbehandlare så utbildar vi framtidens kompetens inom kommersiell fotografi. Vi genomför även föreläsningar för en fotointresserad allmänhet.